

บทสรุปสำหรับการบริหาร

ลุ่มน้ำสายบุรีเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมที่ยาวนานมากแห่งหนึ่งของประเทศ แต่กลับมีปัญหาคือ ความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน จนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เกิดปัญหาความขัดแย้งกันทั้งทางความคิดและแนวทางปฏิบัติ ประเด็นความขัดแย้งด้านฐานทรัพยากรจึงเป็นการเพิ่มความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนใต้ให้มีความรุนแรงยิ่งขึ้น

โครงการวิจัยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการลุ่มน้ำสายบุรีนี้ เกิดจากประชาชนเครือข่ายพิทักษ์ลุ่มน้ำสายบุรี ต้องการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทางเลือกในการจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมดุลและเป็นธรรม โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการคือ 1) เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร องค์กรความรู้ของท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการประเมินสถานการณ์การจัดการน้ำของท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของทรัพยากรและปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของชาวบ้านท้องถิ่นต่อโครงการจัดการด้านทรัพยากรโดยเฉพาะโครงการสร้างประตูกันน้ำ และการส่งเสริมการปลูกพืชพลังงานปาล์มน้ำมันของรัฐ 3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอทางเลือกการจัดการทรัพยากรทั้งในระดับประเด็น ระดับพื้นที่ และระดับนโยบาย เพื่อเป็นทางเลือกในการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมจากภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน และ 4) เพื่อพัฒนากรณีศึกษาการจัดการปัญหาความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรระดับชุมชนสำหรับใช้ในการศึกษาเรียนรู้ให้ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และในสถาบันการศึกษา โดยได้แบ่งการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 3 ระยะ **ระยะที่หนึ่ง** เน้นการศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพทรัพยากร การใช้ทรัพยากร และผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรในลักษณะต่างๆ และการศึกษาวิจัยเจาะลึกในบางประเด็นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของชุมชนและสภาพทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำสายบุรีที่ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ โดยใช้เวลาประมาณ 6 เดือน **ระยะที่สอง** มุ่งเน้นการนำข้อมูลจากการดำเนินงานในระยะที่หนึ่ง มาสู่เวทีการพูดคุยในระดับชุมชนและท้องถิ่นเพื่อศึกษาวิเคราะห์พัฒนาทางเลือกและศักยภาพองค์กรในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำสายบุรีในระดับชุมชนและท้องถิ่น และ**ในระยะที่สาม** จะเน้นการสร้าง พัฒนาและขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีพัฒนาในระดับชุมชน ท้องถิ่นและในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับรายงานฉบับนี้จะกล่าวถึงผลการวิจัยระยะแรกซึ่งดำเนินการระหว่าง สิงหาคม 2551 ถึง เมษายน 2552 โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้